

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

**Ректор Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка**

Євген СОБОЛЬ

Схвалено вченою радою університету

(протокол № 2 від 24.09.2018 р.

протокол № 6 від 28.11.2022 р.)

ПОРЯДОК

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ДРУКУ НАУКОВИХ ТА НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ
У ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

(зі змінами)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Порядок розроблено відповідно до Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про видавничу справу”, “Про авторське право і суміжні права”, Державного стандарту України “Видання. Основні види. Терміни та визначення” (ДСТУ 3017:2015).

Цей Порядок визначає вимоги до структури, змісту та обсягів наукових та навчальних видань, регламентує порядок їх рекомендації до друку.

2. ПОРЯДОК РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ДРУКУ НАУКОВИХ ВИДАНЬ

2.1. Державний стандарт України “Видання. Основні види. Терміни та визначення” (ДСТУ 3017:2015) визначає наукове видання як таке, що містить результати теоретичних і (або) експериментальних досліджень, а також підготовлені до публікації пам'ятки культури та історичні документи з розгалуженим науково-довідковим апаратом (науково-дослідний, пояснювальний текст, коментар, різноманітні покажчики).

Основними видами наукових видань є монографія, збірник наукових праць, тези доповідей (повідомлень), матеріали конференції (з'їзду, симпозіуму).

Монографія – наукове або науково-популярне видання, що містить повне дослідження однієї проблеми або теми та належить одному чи декільком авторам.

Збірник наукових праць – наукове видання, що містить дослідницькі праці наукових установ, навчальних закладів чи товариств. За періодичністю збірник наукових праць може бути неперіодичним, періодичним і продовжуваним виданням.

Тези доповідей, повідомлень – наукове видання, що містить короткий виклад текстів доповідей чи повідомлень, опублікованих до початку проведення наукового заходу (конференції, з'їзду, симпозіуму).

Матеріали конференції, з'їзду, симпозіуму – наукове видання, що містить дослідницькі праці наукових установ, навчальних закладів чи товариств.

2.2. Усі наукові видання рекомендуються до друку вченою радою університету.

2.2.1. Вимоги до монографії:

– бути за змістом фундаментальною науковою працею, у якій на основі всебічного аналізу попередніх наукових робіт і нових досліджень представлено авторські досягнення в розробці наукової проблеми;

– дотримання академічної доброчесності: посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної

інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність (стаття 42 Закону України “Про освіту”);

- цілісність викладу матеріалу, логічна упорядкованість інформації, взаємозв’язок між окремими розділами;
- коректність введення наукових понять, їх відповідність загальноприйнятій термінології та символіці;
- відповідність оформлення бібліографічного списку встановленим вимогам;
- виклад матеріалу має відповідати нормам літературної мови;
- обсяг основного тексту не менше 8 авторських аркушів у галузі гуманітарних та суспільних наук, не менше 6 авторських аркушів у галузі природничих та технічних наук;
- тираж не менше 300 примірників; – мати рецензії не менше двох докторів наук (професорів для мистецьких спеціальностей галузі знань 02 Культура і мистецтво);
- наявність міжнародного стандартного номера книги ISBN.

2.2.2. Для рекомендації до друку монографії секретареві вченої ради університету подають такі документи:

- рукопис монографії;
- 2–3 зовнішні рецензії докторів наук (професорів для мистецьких спеціальностей галузі знань 02 Культура і мистецтво);
- витяг із протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням наявності результатів теоретичного (експериментального) дослідження та доцільності видання монографії.

2.2.3. Для рекомендації до друку збірника наукових праць, тез доповідей, матеріалів конференції секретареві вченої ради подають такі документи:

- рукопис збірника наукових праць, тез доповідей, матеріалів конференції;
- 2–3 зовнішні рецензії докторів наук (професорів для мистецьких спеціальностей галузі знань 02 Культура і мистецтво); витяг із протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням доцільності видання;
- витяг із протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням доцільності видання.

2.2.4. За результатами засідання вченої ради університету авторам видають витяг із протоколу засідання вченої ради університету з рекомендацією до друку наукового видання.

3. ПОРЯДОК РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ДРУКУ НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ

3.1. Державний стандарт України “Видання. Основні види. Терміни та визначення” (ДСТУ 3017:2015) визначає навчальне видання як таке, що містить систематизовані відомості наукового або прикладного характеру, викладені у зручній для вивчення та викладання формі.

Видами навчальних видань є навчальна програма, підручник, навчальний посібник, навчально-методичний посібник, навчальний наочний посібник, хрестоматія, практикум, робочий зошит.

Навчальна програма – навчальне видання, що визначає зміст, обсяг, а також порядок вивчення й викладання певної навчальної дисципліни.

Підручник – навчальне видання, що містить у повному обсязі систематизований виклад навчальної дисципліни, відповідає навчальній програмі та має відповідний, офіційно наданий гриф.

Навчальний посібник – навчальне видання, що доповнює або частково (повністю) замінює підручник і має відповідний офіційно наданий гриф. Навчально-методичний посібник – навчальний посібник, основним змістом якого є з методика викладання навчальної дисципліни (її розділу, частини) або методика щодо розвитку та виховання особистості.

Навчальний наочний посібник – навчальний посібник, основним змістом якого є зображення, що унаочнюють предмет навчальної дисципліни.

Хрестоматія – навчальний посібник, що містить літературно-художні, історичні, музичні та інші твори чи уривки з них, які є предметом вивчення в навчальній дисципліні.

Практикум – навчальний посібник, що містить сукупність практичних завдань і (або) вправ із певної навчальної дисципліни, які сприяють засвоєнню набутих знань, умінь і навичок. До практикумів належать збірники задач і вправ, тестові завдання, збірники текстів диктантів і переказів, інструкції до лабораторних і практичних робіт тощо.

Робочий зошит – навчальний посібник, що містить особливий дидактичний матеріал і сприяє самостійній роботі студента під час освоєння навчального предмета.

3.2. Навчальні видання повинні відповідати таким вимогам:

– зміст навчального видання повинен узгоджуватися зі змістом навчальної програми з дисципліни;

– зміст навчального видання має сприяти реалізації цілей формування професійної компетентності фахівця певної спеціальності;

– навчальне видання повинне мати високий науково-методичний рівень, відображати сучасний рівень науки, мистецтва, суспільного життя, які є предметом вивчення в навчальній дисципліні; включаються ті положення, що загально визнані науковою громадськістю;

– дотримання академічної доброчесності: посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про методики та результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність (стаття 42 Закону України “Про освіту”);

– матеріал має бути дидактично та методично опрацьований для забезпечення необхідного навчального ефекту;

– навчальний матеріал необхідно викладати систематизовано та структуровано;

– виклад навчального матеріалу має відповідати нормам літературної мови;

– треба використовувати якісний ілюстративний матеріал, зважаючи на авторське право.

3.3. Вимоги до структури та обсягу основних видів навчальної літератури

3.3.1. Структура навчального посібника:

1. Зміст (перелік розділів, тем).

2. Вступ (або передмова).

3. Основний текст зі змістом кожної теми: перелік знань та умінь, яких набуде студент після опанування матеріалів теми; розкриття змісту кожного питання теми; запитання, тести для самоконтролю; завдання для самостійної, індивідуальної роботи; практичні завдання; список рекомендованої літератури.

4. Довідково-інформаційні дані для виконання завдань.

5. Апарат для орієнтації в матеріалах книги.

6. Додатки.

3.3.2. Практичну частину навчального посібника можна видавати окремою працею – практикумом.

Структура практикуму:

1. Зміст (перелік розділів, тем). 2. Вступ (передмова).

3. Зміст кожної теми: перелік знань, умінь, компетентностей, яких набуде студент після виконання практичних (лабораторних) завдань теми; основні терміни; обов'язкові та додаткові завдання; питання, тести для самоконтролю; список рекомендованих джерел.

4. Довідково-інформаційні дані для виконання завдань.

5. Предметний (іменний) покажчик практикуму. Якщо в практикумі зібрано завдання, вправи, більшість із яких належить іншим авторам, то вказують укладачів практикуму.

3.3.3. Обсяг навчального посібника визначають, виходячи з розрахунку:

1 кредит ECTS (30 академічних годин) – від 2 до 4 авторських аркушів (залежно від відсотку матеріалу, що забезпечує навчальний посібник, у порівнянні із вимогами програми).

Обсяг додатків до навчального посібника, які містять інформацію, що не є самостійним (авторським) напрацюванням розробника навчального видання, не включають до обов'язкового обсягу.

3.4. Процедура рекомендації до друку навчальних видань.

Навчальні видання можуть бути рекомендовані до друку кафедрою, ученою радою факультету, методичною радою університету, ученою радою університету після обговорення рукопису відповідним органом.

Навчальну програму рекомендують до друку вченою радою факультету за поданням відповідної кафедри.

Навчальний посібник, авторський практикум необхідно рекомендувати до друку вченою радою університету.

Навчально-методичний посібник, навчальний наочний посібник, хрестоматію, робочий зошит, практикум (сукупність практичних завдань і вправ, які не є авторськими) рекомендують до друку методичною радою університету.

3.4.1. Для рекомендації до друку навчального видання методичною радою університету автори повинні подати такі документи:

- рукопис навчального видання;
- витяг з протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням потреби в такому виданні;
- копію навчального плану;
- копію робочої навчальної програми;
- рецензії 2-х науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь (учене звання для мистецьких спеціальностей галузі знань 02 Культура і мистецтво); для подальшої рекомендації до друку навчального посібника вченою радою університету необхідно представити зовнішні рецензії 2–3-х докторів наук (професорів для мистецьких спеціальностей галузі знань 02 Культура і мистецтво);
- висновок члена методичної ради університету про відповідність змісту та обсягу навчального видання навчальному плану та робочій навчальній програмі вивчення дисципліни студентами відповідної спеціальності.

Рецензія має містити кваліфікований аналіз роботи, давати об'єктивну, аргументовану оцінку та обґрунтовані рекомендації за такими аспектами:

- аналіз актуальності навчального видання;
- відповідність змісту рукопису робочій навчальній програмі дисципліни, цільовому призначенню;

- відповідність обсягу рукопису та окремих його розділів кількості кредитів, які відводять на вивчення навчальної дисципліни;
- доступність викладу матеріалу для сприйняття студентами; – доцільність використання ілюстративного матеріалу;
- місце рецензованої роботи серед опублікованих раніше робіт з навчальної дисципліни;
- допущені автором неточності, помилки та рекомендації щодо їх виправлення;
- висновок про можливість рекомендації рукопису до друку.

3.4.2. Учена рада університету рекомендує до друку навчальні посібники на основі клопотання методичної ради університету.

Секретареві вченої ради подають такі документи:

- рукопис навчального посібника (підручника);
- витяг із протоколу засідання методичної ради університету;
- 2–3 зовнішні рецензії докторів наук (професорів для мистецьких спеціальностей галузі знань 02 Культура і мистецтво).

3.4.3. Для перевидання навчального посібника (підручника), який раніше був рекомендований Міністерством освіти і науки України (ученою радою університету, методичною радою університету) і пройшов апробацію протягом не менше ніж 2 роки, автори подають до вченої ради університету такі документи:

- навчальний посібник, який був виданий раніше;
- рукопис переробленого й доповненого навчального видання (перероблено не менше 25% матеріалу навчального видання);
- витяг із протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням потреби в такому перевиданні;
- копію навчального плану;
- копію робочої навчальної програми;
- 2–3 зовнішні рецензії докторів наук (професорів для мистецьких спеціальностей галузі знань 02 Культура і мистецтво).

3.4.4. Навчальну літературу можна видавати в друкованій (паперовій) формі та / або як електронне видання. Форму видання навчальної літератури визначають рішенням відповідного органу, який рекомендує її до видання.

Електронне навчальне видання – документ, інформація в якому представлена у формі електронних даних, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання у видавництві, призначений для поширення в незмінному вигляді та розміщений на електронному носії або на серверах університету (ДСТУ 3017:2015).